

Bölüm 5

WK MERDİMİN'İN DÎWAN'INDA SOSYAL ELEŞTİRİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İlyas AKMAN¹

GİRİŞ

WK Merdimîn, Zaza edebiyatında önemli bir yere sahiptir. O, hem bu alanda özgün eserler üretmiş hem de çeşitli ilmi çalışmalarda bulunmuştur. Şu ana kadar *Dîwan* ve *Dîwano Nêmcet* adlı iki eser yazmıştır. İlk eseri olan *Dîwan* 2004 yılında basılmıştır. Yazar eserine her ne kadar “Divan” adını vermişse de eseri, klasik divanlardan farklıdır. Divan, bir şairin şiirlerini, belli bir düzene göre içine alan şiir kitabının adıdır (Karataş, 2007: 115). Klasik edebiyatta divanların bölümleri genel olarak şunlardır: Dibaçe (önsöz), kasideler (tevhid, münacaat, naat), tarih (ebced), musammatlar (terkib-i bend, murabba, tahmis vs. şiirler), gazeller, kıtalar (kita, matla, muamma, lugaz, müfret, azade, vs. küçük şiirler) (Pala, 2005: 119). Merdimîn eserini oluştururken bu türlere ve sıraya göre şiir yazma kaygısı gütmeyiz. Fakat onun ahenkli ve kalıplı şiirler yazması; kafiye kullanması; eserinin sonunda duaya yer vermesi gibi özellikler eserini klasik edebiyata yaklaştırır. Merdimîn'in eserinde daha çok sosyal içerikli şiirler yazması da onu klasik divan şairlerinden ayırır. Onun ikinci eseri olan *Dîwano Nêmcet* ise 2015 yılında yayınlanır. Bu eser de gerek içerik gerek yapı olarak *Dîwan* adlı esere benzer.

Merdimîn, daha önce de ifade edildiği gibi çeşitli ilmi çalışmalarda da bulunmuştur. Onun yaptığı çalışmalardan biri Mela Mehemed Elî Hûnî'nin Arap harfleriyle Zazaca yazmış olduğu mevlidini (*Mewlidî Pêyxemberî*) latine etmektir. O aynı zamanda Hûnî ile ilk röportajlardan birini yaparak onu edebiyat camiasına tanıtan kişilerdendir. Hatta Merdimîn, Hûnî ile yapılan röportajın gerçekleşmesinde çeşitli sıkıntılar yaşar. 2003 yılında Bingöl'de bulunduğu sırada Merdimîn, Hûnî ile röportaj yapmaya karar verir ve Palulu bir arkadaşıyla plan yapar. Plana göre arkadaşı Hûnî'yi köyünden alıp Palu'ya götürecek Merdimîn de Bingöl'den Palu'ya gidip röportajı gerçekleştirecektir. Fakat Merdimîn Palu'ya gittiğinde arkadaşını göremez ve telefonla da ona ulaşamaz. Buna rağmen Merdimîn pes etmez ve kalkıp Hûnî'nin köyüne gider. Fakat onu bekleyen bir sürpriz daha var-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, ilyas-akman@hotmail.com

Peki yazara göre birlikteliği kurmak çok güç müdür? Yazar, bunun aslında çok da zor olmadığına inanır. O bu düşüncesini “Çin O/Yoktur” şiirindeki şu sözlerle ortaya koyar: “*Dedikleri gibi: Kan asla su olmaz*” (62). Yazar, bu atasözü üzerinden birlikteliği kurmanın zor olmadığını ifade etmeye çalışır. Bu atasözü, kanın hiçbir zaman su olamayacağını söyler. Yani, bireyler kendi insanlarıyla ne kadar sorun yaşasalar da onların damarlarında aynı kan dolaştığı için günün sonunda iradenin ortaya konulması durumunda bir araya gelmeleri zor olmayacaktır.

SONUÇ

WK Merdimîn *Dîwan* adlı eserini büyük oranda sosyal konulara ayırır. O, toplumuna duyarsız kalmaz ve eseri aracılığıyla hem çeşitli eleştiriler getirir hem de bunların onarılması için nelerin yapılması gerektiğini ortaya koyar. O böyle bir yol izler çünkü ona göre toplumu geri kalmıştır. Toplumunun geri kaldığını gören yazar, bu durumdan muzdarip olur ve onun nasıl daha iyi olabileceği üzerine kafa yorar.

Örneğin yazar, toplumunda birlikteliğin olmamasını eleştirir ve halkının ilerlemesi için bir an önce toplumsal birlikteliğin kurulması gerektiğini dile getirir. Mevcut tabloda ideolojik farklılıklar toplumu bir kopuşa götürmüştür. Bireylerin bir an önce buna bir son vermeleri gerektiği ifade edilir. Öte yandan bireylerin kültür, sanat ve bilimde de geri kaldıkları vurgulanır. Yazara göre, kendi toplumu bir an önce bu konulardaki eksikliğini farkına varıp bu alanlarda ciddi adımlar atmalıdır. Bireylerin anadillerine yeteri önemi vermemeleri de yazar tarafından eleştirilir. Bu nedenle birçok şiirde anadilin önemine değinilir ve toplumda bu eksikliğin bir bilinç oluşturulmaya çalışılır. Yazar din olgusunu da önemser. Toplumda dinin yerinin son derece azalmış olduğunu fark eden yazar, hem toplumsal mutluluk hem de refah için dinin gerekli olduğunu vurgulayıp bireylerin dikkatini bu konuya çekmeye çalışır. Sınıfsal adaletsizlik de eserde eleştirilir. Yazara göre çeşitli zümreler hırs ve açgözlülükle başkalarının hakkını gasp edip ekonomik anlamda sınıfları var ederler ve bu da adaletsizliğe yol açar. Yazara göre dile getirilen tüm eksiklikler ortadan kaldırılınca toplumu mutlu ve ilerlemiş olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Arda, Z. & Şahin, H. & Büyükkol, S. (2013). İlkçağdan Modernizme; Bilim, Sanat ve Felsefe Buluşmaları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 3 (2), 136-144.
2. Ernst, F. (2005). *Sanatın Gerekliği*. (Cevat Çapan, Çev.). İstanbul: Payel Yayınevi.
3. Eskicioğlu, O. (1999). *İslam ve Ekonomi*. İzmir: Anadolu Yayınları.
4. Gürses, D. (2007). Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele Politikaları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1 (17), 59-74.
5. Hûnî, M. M. E. (2004). *Mewlid, Yûsûf û Zelîxa, Qasîdeyê Kerbela*. (WK Merdimîn & Mehmed Uzun, Açarnayox). İstanbul: Weşanxaneyê Vate.

Dil ve Edebiyat Araştırmaları

6. Karataş, T. (2007). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ yayınları.
7. Kılıç, S. (2012). Bilimsel Sanat/Sanatsal Bilim. *The Journal of Academic Social Science Studies* 1 (5), 193-203.
8. *Kur'an-ı Kerim Meâli*. (2011). Haz.: Halil Altuntař, Muzaffer şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
9. Merdimin, WK & Celali, N. (2003). Ez Ina Zê Yew Mûsibetêk Vînena, Mela Mehemedê Muradan Reyde Röportaj. *Kovara Vate* 21, 4-18.
10. Merdimin, WK. (2015a). *Dîwan*. İstanbul: Weřanxaneyê Peywend.
11. Merdimin, WK. (2015b). *Diwano Nêmcet*. İstanbul: Weřanxaneyê Peywend.
12. Pala, İ. (2005). *Ansiklopedik Divan şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
13. Puexi, M. K. (2003). *Mewlidî Nebî*, (WK Merdimin, Açarnayox). *Kovara Vate* 19, 76-83.
14. Türkan, M. (2016). David Hume'da Doğal Hukuk ve Sözleşme Kuramının Eleřtirisi. *Beytulhikme* 2 (6), 169-203.